

27. juni 2012

**Indsigelse mod Vordingborg Kommunes forslag til lokalplan og
kommuneplantillæg
vedrørende opstilling af vindmøller i Kostervig på Møn**

og

**Grundlag for klage til EU over projektets manglende overholdelse af
Habitatdirektivet mfl.**

1. Vordingborg Kommune overtræder Habitatdirektivet mht. beskyttelse af bilag IV arter:

Habitatdirektivet forpligtiger medlemslandene til at sikre, at yngle- og rasteområder for arter på habitatdirektivets bilag IV ikke beskadiges eller ødelægges og at undgå forsætlig forstyrrelse af disse arter.

På bilag IV er opført dyre- og plantearter af fællesskabsbetydning, der kræver streng beskyttelse. Flagermusene m.fl. i Kostervig er på denne liste. Medlemslandene skal træffe foranstaltninger, der sikrer de nævnte arters naturlige udbredelsesområde. Bilag IV arterne er således ikke kun beskyttet i habitatområderne, men overalt hvor de yngler eller raster.

Forvaltningsmæssigt er bilag IV arterne meget vigtige. Der gælder et totalt forbud i habitat bekendtgørelsen og i naturbeskyttelseslovens § 29a mod at forringe deres yngle- eller raste områder. Der kan f.eks. ikke vedtages lokalplaner eller gives tilladelser, der medfører at disse områder forringes eller arterne forstyrres. Og selv allerede, lovligt installerede forhold som viser sig af have påvirkninger skal standses, hvis der er en klar årsagssammenhæng mellem påvirkningen og forringelsen.

EF-domstolen har i flere domme understreget, at artsbeskyttelsen tillægges stor betydning for EU og skal fortolkes restriktivt.

Flagermus beskyttes også gennem EUROBATS, som er en aftale under Bonn Konventionen. Danmark har herigennem forpligtet sig til:

According to the Agreement Text, member states prohibit the deliberate capture, keeping or killing of bats except for research purposes for which a special permit is required. Furthermore the member states identify important sites for bat conservation, survey the status and trends of bat populations and study their migratory patterns.

Ovenstående lovgrundlag, og konsekvensen heraf, skulle have ligget til grund for samtlige betragtninger i VVM og miljørapport både hvad angår det nærliggende Natura 2000 område, selve planområdet i sig selv og sammenhængen mellem de to områder.

2. Vordingborg Kommune har ikke vurderet om projektet kan påvirke et Natura 2000 område mht. flagermusene:

”Myndighederne skal vurdere alle planer og projekter, som kan påvirke et Natura 2000-område. Hvis planen eller projektet kan skade området, eller der er tvivl herom, kan planen eller projektet ikke vedtages” (kilde: Miljøministeriet, Naturstyrelsen). Vordingborg kommunen ses ikke at have beskæftiget sig med om projektet kan skade udpegningsgrundlaget for et Natura 2000 område mht. bredøret flagermus, *Barbastella Barbastellus*, som er en del af udpegningsgrundlaget.

3. Vordingborg Kommune har ikke lavet konsekvensvurdering, overholdt forsigtighedsprincippet eller dokumenteret ”vished”

Det er fastlagt af Naturstyrelsen, at skade på sjældne arter eller naturtyper er en væsentlig skade. Hvis væsentlig skade ikke kan udelukkes i den foreløbige vurdering, udløses kravet om konsekvensvurdering. Kravet om konsekvensvurdering gælder også for planer og projekter udenfor et Natura 2000-område, hvis disse planer eller projekter kan påvirke væsentligt ind i Natura 2000-området. Konsekvensvurderingen er ikke lavet for bl.a. flagermusene (kilde: Kommunen har på mail bekræftet, at der ikke er lavet konsekvensvurdering i forbindelse med projektet).

Hvis en videnskabelig vurdering viser, at der er risiko for eventuelle skadelige indvirkninger på sjældne arter eller naturtyper gælder forsigtighedsprincippet samtidigt. Forsigtighedsprincippet kræver, at den kompetente myndighed skal have vished for, at planen eller projektet ikke kan skade Natura 2000-området eller dets

udpegningsgrundlag, før planen kan vedtages, eller projektet kan tillades. Og man har f.eks. ikke udelukket at vindmølleområdet eksempelvis er jagtområde for flagermusene fra Natura 2000 området.

Vordingborg kommune har ikke dokumenteret denne vished. Det vil sige, at en plan eller et projekt først må vedtages eller tillades, når det ud fra et videnskabeligt synspunkt uden rimelig tvivl kan fastslås, at planen eller projektet ikke skader (omvendt bevisbyrde). (kilde: Naturstyrelsen, vejledning til bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.)

4. Vordingborg Kommune har ikke overholdt god forvaltningsskik hvad angår undersøgelse af flagermusene i Kostervig og undersøgelsen er mangelfuld:

Iflg. Habitatvejledningen skal alle livsfasen af de berørte arter beskrives i forhold til projektet – der skal tages hensyn til skift hen over året. Dette er ikke sket. At konkludere ud fra hvor flagermusen er lokaliseret og hvorfor, når der måles i få dage i en enkelt måned i et enkelt år, er langt under målet for hvordan en god undersøgelse skal foregå i henhold til alle vejledninger og regler. Den undersøgelse der er foretaget er derfor mangelfuld. Præcis samme kritik kan iøvrigt fremføres for fuglene i området.

Vordingborg Kommunes undersøgelser har heller ikke overholdt kravene til god undersøgelse af flagermusene: Påvirkningen på arterne og de forventede eller forudsigelige indvirkninger på f.eks. bestandstørrelse, sårbarhed, artens fødegrundlag, yngleaktivitet og yngelpleje, muligheder for at raste, fouragere, overvintre eller fælde, samt oplysninger om hvorvidt artens konkurrenceevne ændres som følge af ændrede levestedsvilkår, f.eks. på grund af mindre eller fragmenterede levesteder, væsentlige forstyrrelser mv.

(Europa-Kommissionens vejledning om Assessment of plans and projects significantly affecting Natura 2000 sites, november 2001, side 25 ff.)

Forslag til overvågningsprogram skal iøvrigt fremgå af miljørapporten.

5. Vordingborg Kommune har ikke undersøgt kollisionsrisici mellem vindmøllerne og de fredede flagermus:

EU har informeret Danske myndigheder om problemet med vindmøller som dræber flagermus. EU skriver i deres vejledning til danske forvaltningsmyndigheder:

“The highest collision rates have been found in wind farms near forests but bat collisions have also been reported from turbines in open areas and even at offshore wind farms.

Potential siting in important hibernation areas where large numbers of bats forage before and after hibernation should be carefully evaluated, and are best avoided if it is determined that this will result in a significant negative impact.” (Kilde: EU Guidance on wind energy development in accordance with the EU nature legislation)

“Various hypotheses have been proposed for why bats may actually be attracted to wind turbines. A widely accepted explanation is that insects may concentrate around wind turbines, both at onshore and offshore locations, attracted by the heat radiation from the wind turbine. In certain weather conditions bats, as well as several species of insectivorous passerine birds, may be attracted to these concentrations of insects.” (Kilde: EU Guidance on wind energy development in accordance with the EU nature legislation)

I en stor tysk videnskabeligt anerkendt feltundersøgelse af flagermuse, dræbt af vindmøller, er det optalt at 20,9 stk flagermus blev dræbt pr turbine i 2004 (kilde: Administrative District of Freiburg – Department 56 Conservation and Landscape Management Supported by Foundation Naturschutzfonds Baden-Württemberg (Project 0410 L)

Vordingborg Kommune skriver i VVM og Miljørapporten at vindmøller i Kostervig vil dræbe flagermus. Trods det indgår vindmøllenes konsekvens på flagermusene ikke i Miljørapporten og VVM.

6. Vordingborg Kommune har ikke undersøgt hvordan støjen fra vindmøllerne vil påvirke flagermusene i projektområdet:

Vordingborg Kommune vil udsætte flagermusene for vindmøllestøj på levestedet.

På Institute of Ornithology i Tyskland har man har undersøgt om larm fra teknologi generer flagermusene i jagten efter føde. Man har ved forsøg lavet to rum med insekter som flagermusene kunne jage, der var adgang imellem, 80 % af tiden var flagermusene i rummet uden støj. Man har forsøgt det samme med trafik støj hvor flagermusene søgte det andet rum og kun var i støjrummet 38% af tiden.

Undersøgelsens konklusion er at støj kan fortrænge flagermusene og kan få flagermusene til at søge føde andet steder. (Kilde: Björn Siemers from the Max Planck Institute for Ornithology in Germany Andrea Schaub, Joachim Ostwald and Björn M. Siemers. Foraging bats avoid noise. *Journal of Experimental Biology*, 2008; 211 (19): 3174 DOI: 10.1242/jeb.022863,).

Risikoen for flagermusene mht. støj er ikke belyst eller undersøgt i opstillings området eller i Natura 2000 området. Der kan, i bedste fald, være tale om EU termen ”en gradvis forringelse af et yngle- og rasteområdet” som også er ulovligt, og at der er en ”klar sammenhæng” fremgår f.eks. af ovenstående videnskabelige undersøgelse.

7. Vordingborg Kommune mangler at inddrage videnskabelig viden i undersøgelse af projektets konsekvens for fredede flagermus:

Nedenstående viden burde i det mindste have indgået i vurderingen:

Efterhånden er der rapporteret om dødsfald af mange forskellige flagermusarter ved vindmøller fra andre europæiske lande og Nordamerika (Ahlén 2008, Rodrigues 2008).

Europæiske undersøgelser har vist, at der kan samle sig store insektforekomster omkring møller på både land og hav, som tiltrækker jagende flagermus med øget kollisionsrisiko til følge (Ahlén et al. 2007). Selv arter, der normalt jager i meget lav højde over vandflader kan findes jagende oppe omkring vindmøller. For arter med langsom bestandsomsætning – som flagermus – kan selv tab af et mindre antal individer have betydning for en lokal bestands trivsel og bevaringsstatus (kilde DMU, notat til by og landskabstyrelsen)

Manøvredygtigheden hos flagermus gør at de desværre ikke frygter vindmøllevingerne. I en undersøgelse af 998 flagermus forsøgte kun 7% - 25% at undvige møllevingerne (kilde: Horn og Arnett 2005). Udover kollisionsrisici bliver flagermusene slået ihjel af trykket (lungerne bliver mast, de drukner i deres eget blod). Dette er en trussel for alle de bilag IV flagermusearter som er i opstillingsområdet.

Samtidigt er der en ekstra trussel for Bredøret Flagermus, som samtidigt er den mest truede af de arter man påvirker i området. Bredøret flagermus har specialiseret sig i at "hviske" så de hørende insekter ikke opdager den før end 3,5 meter fra dem (mod at de kan opdage andre flagermusearter ca. 30 meter før de angriber. (Kilde: Holger R. Goerlitz, Hannah M. ter Hofstede, Matt R.K. Zeale, Gareth Jones, and Marc W. Holderied. An Aerial-Hawking Bat Uses Stealth Echolocation to Counter Moth Hearing. *Current Biology*, August 19, 2010 DOI: 10.1016/j.cub.2010.07.046)

Det er opgjort at det forringer Bredøret flagermus' evne til at opdage forhindringer med ca. 100 gange. Det er derfor af endnu større vigtighed at beskytte denne art mod møllevinger.

Rødlistevurderingen er, at Bredøret flagermus har en begrænset udbredelse med få spredte forekomster i det sydøstlige Danmark. Der vurderes ikke at være en væsentlig udveksling med nabobestande og derfor ikke grundlag for en nedkategorisering af arten. (Rødlistevurderet i 2010 af Hans J. Baagøe, Fagdatacenter for Biodiversitet og Terrestrisk Natur). Med andre ord, Bredøret flagermus har fundet de rette levebetingelser i mølleopstillingsområdet - Natura 2000 området og skal derfor beskyttes dér. Vordingborg Kommune kan næppe argumentere for at der kommer andre og redder bevaringsgrundlaget, ligesom man ikke kan tale sig frem til at de vil flytte til andet nærliggende område (som man, helt ulovligt, gør med Hjejlen i VVM og Miljøvurderingen).

8. Vordingborg kommune har ikke undersøgt hvad betydning anlægsfasen har for flagermusene:

flg. habitatvejledningen skal betydningen af alle faser af projektet beskrives for arterne. Det har man ikke gjort.

Anlægsfasen for flagermusene kan i realiteten være meget lang - fra man fjerner beplantningsbælter til der er vokset nogle tilsvarende op og disse har opnået samme alder og brugbarhed – hvis de opnår dét.

Kompensationsforanstaltninger skal iøvrigt normalt være til rådighed før forringelsen af levestedet, men dette er der ikke disponeret for i VVM og Miljørapportens tidsrammer.

”Det kan være vanskeligt at opretholde netværket, hvis der forsvinder lokaliteter med lang kontinuitet eller særlige fysiske og kemiske forhold, som ikke umiddelbart kan genskabes. Det kan være svært at genskabe f.eks. et gammelt egetræ med hulheder og de rigtige mikroklimatiske forhold til gavn for flagermus.” (Kilde vejledning til bektg 408, Naturstyrelsen)

Når man siger at området vil være ubrugeligt for, den iøvrigt totalfredede fugl, Hjejlen, i en årerække, så vil det være indlysende at undersøge om området måske også kan være ubrugeligt for flagermusene i en årerække. Og da man ikke har gjort sig tanker om hvordan flagermus lever og hvad de laver i området kan man ikke udelukke en påvirkning i en ”årerække”. Dermed kan anlægsfasen i sig selv betyde udslettelse af en sårbar art som Bredøret flagermus og muligvis også de andre arter af flagermus.

9. Vordingborg Kommune har ikke undersøgt konsekvensen af projektets nedlæggelse af levesteder for flagermusene:

Man har ikke undersøgt hvad betingelserne er for at vi har de fredede flagermus i Kostervig.

Bredøret flagermus er sårbar overfor ødelæggelse af dens sommerkvarterer. Endvidere er arten sårbar overfor fældning eller beskæring af træer med hulheder, revner og sprækker, selektiv fældning af træer med potentiale for hulheder og lignende, samt forringelse af artens vinterkvarterer (Baagøe & Degn 2007a). Et eksempel på et problem som kan opstå dermed er at vinteropholdet skal være så tilpas fugtigt at der på yderpelsen danner sig dug som siden kan sive ind på kropshuden og blive

optaget, ellers dør flagermusene af tørst. Selv om alle forhold er som de skal være, vågner flagermusene op fra tid til anden. Er forholdene ikke gode nok eller sker der forstyrrelse, kan flagermusen søge ud i det fri for at finde en anden hule - normalt med døden til følge. Dette gælder for flagermusene i Kostervig. For Bredøret gælder også samme princip om nødvendig fugtighed, men dens vinteropholdsted er dog anderledes. Man har f.eks. ikke slået fast hvor deres vinteropholdsteder er og om disse ændres ved projektet.

Det er derfor en utrolig dårlig ide, foruden ulovligt, at fjerne veletableret eksisterende "ujævn" trævækst hvor man har konstateret flagermus og lave nye unge beplantninger uden nogen som helst gavn for flagermusene. Det må, udover ulovligheden i at fjerne et levested, skyldes ukendskab til hvilke behov som skal tilgodeses for at en flagermus kan overleve. En beplantning kan være et fourageringssted i sig selv, men kan ligeså vel en korridor hvor det har store konsekvenser hvis den flyttes. En beplantning kan også være vinterovernatningssted, og det kan være ynglested. At basere en bevaringsstrategi på at fjerne levesteder er foragt for det store arbejde der lægges på europæisk plan for at redde flagermusene og deres store økologiske betydning. Vordingborg Kommunes antagelse om at man på den måde kan flytte flagermus er udokumenteret og taler mod al anerkendt viden og alle anbefalinger fra danske myndigheder og EU.

Derudover kan anvendelsen af kompensationsforanstaltninger, i form af erstatningsbiotoper og naturforbedrende foranstaltninger, ikke antages at være en generel mulighed, der står åben for medlemsstaterne i deres daglige administration af direktivet. (Kilde: Kammeradvokaten v/ K. Hagel-Sørensen "Notat om implementering af Habitatdirektivet") Princippet om erstatningsnatur, som man kender det fra Naturbeskyttelsesloven og skovloven gælder således ikke her.

10. Vordingborg Kommune har ikke undersøgt hvilket levegrundlag i form af insekter man forsøger at flytte, om dette kan lykkes og om det vil have nogen effekt:

Man har ikke undersøgt insektgrundlaget i området. Man ved derfor ikke hvad man flytter - og om, og hvordan, det kan gøres. Her adskiller Bredøret flagermus sig iøvrigt også fra de fleste andre flagermus i Europa (kilde: *Ecography* © 1996 Nordic Society Oikos) idet den er højt specialiseret på få slags insekter.

At låse sig fast på at flagermusene kun er i området fordi de fanger insekter og at man så kan flytte insekterne og dermed flagermusene henstår helt udokumenteret i VVM og Miljøvurderingen.

Foruden at ændringen kan skabe en ny magtbalance imellem flagermusene (jvf. pkt. 4) er afstanden fra vindmøllerne til de eventuelle nye insekter kun 200 meter. Det

taler imod alle nyere videnskabelige undersøgelser, og viden om flagermus, at påstå at dén afstand har nogen effekt. Derudover vil det være ca. 20-30 sekunders flyvetid.

Jeg ialt to steder har set de 200 meter nævnt. Dels hos DN, som dog nu er opmærksom på fejlen på deres hjemmeside og afventer et notat fra flagermusekspert Hans Baagøe bl.a. desangående. Jeg har talt i telefon med Hans Baagøe og han gjorde meget ud af at forklare mig at flere af de flagermus som der indgår i flagermus observationen i Kostervig, og herunder Barbastella, flyver over åbne marker og tiltrækkes til vindmøller hvis der er insekter. Det andet sted, jeg har set de 200 meter nævnt, er under et lille foto af en vindmølle i EUROBATS materiale som netop er brugt som kilde 5.15 af ansøger til dette spørgsmål. Jeg har derfor skrevet til EUROBATS og fået følgende svar:

Dear Marie,

Indeed it took one week – I am sorry! Hope this answer comes still in time.

Regarding your question I think it is wise and necessary to distinguish several factors and to avoid generalisations. As it is stated in the publication on page 19 in a well-structured landscape Pipistrelle bats and Serotines are hunting along hedges and structures and it is wise to build the wind mill with 200m distance from these structures.

Of course this does **not** mean, that nothing else might fly in this structure-free space – Noctules for example might fly around the turbine although there isn't any structure as it is their behavior to fly high in the sky. In the Dansk Patterdy Atlas (2007) the map shows a summer distribution of Noctules more or less all over the country and as noctules are the most affected species it would be necessary to consider their occurrence at the (potential) wind turbine.

I would consider other high flying bats for this issue as well like Parti-coloured bats and Nathusius's Pipistrelles during migration. And Barbastelle bats have also been found dead under wind turbines.

I hope this is of help.

Best regards, Tine

Tine Meyer-Cords

Administrative Assistant

UNEP/EUROBATS Secretariat

(Hallo EUROBATS In your fine publication: "Guidelines for consideration of bats in wind farm projects" You state on page 19 under a picture of a windmill that: "Wind park in Northern Germany. Foraging habitats of serotine bats (*Eptesicus serotinus*) and

pipistrelles (*Pipistrellus pipistrellus*) are regularly found in this structured landscape. To avoid fatalities, a minimum distance of 200 m should be kept from such vegetation structures. © Lothar Bach". This is now use by a Danish local administration to state that if there is no vegetation structures within 200 meters from windmills the risk of damaging bats by the windmills is eliminated – is this what you suggested writing the above? And if it is, will this also be the case for Barbastelle *Barbastellus* and other rare bats? Thanks a lot Best regards Marie Hjort)

Kilde 5.15, der benyttes af VVM og Miljørapporten til at konkludere sig frem til en afværgeforanstaltning for flagermusene, er således skamciteret. Misbrug af en lille billedtekst og generalisering af alle flagermus fører til en nem "eliminering" som de selv kalder det, af alle problemerne ved projektet. De foreslåede afværgeforanstaltninger baserer sig på fri fantasi og ønsketænkning (En hel del andre kilder gennem rapporterne har fået samme useriøse behandling og helt galt står den til, når man kommer over på fugleområdet).

11. Vordingborg Kommunen har ikke undersøgt om der er fredede insekter i området:

Udover at insekter er flagermusenes fødegrundlag, og derfor vigtige, er nogle insekter også fredet og kan være afhængige af habitatet man vil nedlægge. Dette er ikke undersøgt, men taler i sig selv for at insekter skulle have indgået i VVM og Miljørapport.

12. Vordingborg Kommune overholder ikke anbefalingerne fra Miljøministeriet samt Handleplan for Natura 2000-område 168:

Iflg. handleplan for Natura 2000 området har man vedtaget følgende indsatser efter sigtelinje 2:

"Små og fragmenterede habitatnaturtyper og levesteder for arter, som ikke kan opretholdes ved drift af det nuværende areal alene, sikres ved arealudvidelse, sammenkædning af arealer, pleje af naboarealer og/eller etablering af spredningskorridorer" (Miljørapport for Natura 2000-område 168).

Så længe Bredøret flagermus ikke har opnået gunstig bevaringsstatus bør disse muligheder stå åbne.

Og efter sigtelinie 3:

"Yngle- og overvintringssteder for bredøret flagermus beskyttes mod ødelæggelse, hvor det skønnes nødvendigt."

Og sigtelinie 1:

"Der sikres velegnede levesteder for arterne på udpegningsgrundlaget.

Ved levesteder forstås områder med fourageringsmuligheder og (for habitat- og ynglefuglearter) med ynglemuligheder.”

”Der sikres tilstrækkelige, uforstyrrede levesteder for arterne på udpegningsgrundlaget, med hensyntagen til den enkelte arts sårbarhed. Indsatsen gælder både menneskelig forstyrrelse og prædation.”

Handleplanen modarbejdes kraftig af projektet og det er ulovligt ikke at sigte efter gunstigt bevaringsniveau. Vordingborg Kommune skulle i flg. loven have vurderet fastlagte miljø- og kvalitetsmål i forhold til projektet.

Derudover:

- Korridorer langs vandløb og skovkanter benyttes af flagermus til jagt og som ledelinjer imellem dag opholdssteder og jagtområder. Derfor er det vigtigt at korridorerne opretholdes. (Kilde Miljøministeriet i samarbejde med EUROBATS og Skov og naturstyrelsen)
- ”Nogle flagermusarter er negativt påvirket af fragmentering – undgå at skabe isolerede skovbevoksninger”. (Kilde Miljøministeriet i samarbejde med EUROBATS og Skov og naturstyrelsen)
- ”Sammenhæng er vigtig – levende hegn og trælinjer, der binder skove sammen gavner flagermus”. (Kilde Miljøministeriet i samarbejde med EUROBATS og Skov og Naturstyrelsen)

Ovenstående livsgrundlag modarbejdes af projektet både i vindmølleområdet, men muligvis også ind i Natura 2000 området – hvilke forhold iøvrigt kan kritiseres for slet ikke at være belyst.

13. Vordingborg Kommune har ikke undersøgt hvordan projektets veiføringer mv. vil påvirke flagermusene i projektområdet:

Nogle flagermus bruger ledelinier når de jager. Vejanlæg som fører til vindmøllerne kan, og for nogle flagermus´ vedkommende vil, bliver brugt som sigtelinie og føre flagermusene til de mange insekter ved vindmøllerne. Især når man i forvejen kaster flagermusene ud i at deres normale korridorer og jagtlinier ødelægges. Derudover er linieopstillingen af møllerne en ledelinie i sig selv som flere kilder, herunder EU, også påpeger.

”Når de flyver fra kolonien og ud i landskabet til jagtområderne og videre fra et godt område til det næste, følger mange af flagermusarterne ledelinier i landskabet” (Kilde: Limpens og Kapteyn 1991). Det kan være et levende hegn, en skovkant, en mur, et vandløb, en skovsti eller bare en lang vold eller lignende. Især visse arter

følger sådanne ledelinjer næsten slavisk, og de er af stor betydning for flagermusenes brug af landskabet. (Kilde: Håndbog i dyrearter på Habitatdirektivets bilag IV, DMU).

“Habitat loss and degradation can occur if the wind turbine is sited in or near a forest occupied by bats, as well as in more open landscapes used for foraging. Not only does the removal of trees for the installation of the wind turbine and associated structures lead to potential loss of habitat for bats but it may also create new linear features which attract bats to forage right next to the wind turbine.” (min understregning, kilde: EU Guidance on wind energy development in accordance with the EU nature legislation).

14. Vordingborg Kommune har ikke undersøgt alternativer

I overensstemmelse med bl.a. Habitatdirektivets §7 skal alternative løsninger undersøges. Vordingborg Kommune har ikke undersøgt alternativer til vindmøller – kun vindmøller på den ene eller anden måde. Og da det er selve vindmøllerne som er problemet for flagermusene kan diverse opstillingsmåder ikke regnes for alternativer.

Såfremt det ikke er bevist at projektet ikke skader områdets integritet så er den eneste mulighed at benytte sig af undtagelse i artikel 6 stk. 4. For at benytte dem kræver det dog at man har udelukket mulige alternativer først. Så altså, for at benytte dem skal man først bevise at der (uanset økonomiske hensyn), ikke findes alternative løsninger som ikke påvirker områdets integritet (Kilde: Vejledning vedr. artikel 6, stk. 4 i ”habitatdirektivet” 92/43/EØF skrevet af EU, dansk oversættelse). Planmyndigheden er normalt forpligtet til at inddrage de alternativer som er fremkommet under høringsfasen – ingen af disse er medtaget. Samtidig mangles alternativer til de konkrete tiltag, man vil gøre i projektet, som f.eks. at nedlægge levesteder.

15. Vordingborg Kommune kan forpligtes til møllestandsninger, overvågning, erstatning mv.:

Vordingborg Kommune er forpligtet til at monitorere flagermusenes møde med vindmøllerne og kan forpligtes til at standse møllerne i Kostervig såfremt flagermus dræbes eller fortrænges af vindmøllerne (årstidsstandsninger, diverse vejr og vind afhængige standsninger mv.). Begrænsning og standsning af vindmøllerne vil kunne ske på baggrund af Habitatdirektivet og på baggrund af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/35/EF af 21. april 2004. Man har desuden iflg. miljøvurderingsloven/dir2001/42/EF både før og efter planens opfyldelse pligt til at overvåge og pligt til at anvende enhver afhjælpende foranstaltning som er hensigtsmæssig. Kommunen kan også blive forpligtet til at benytte bestemmelserne i naturbeskyttelseslovens kapitel 2a til aktivt at gribe ind for at undgå forringelser og forstyrrelser. Endvidere fremgår det ikke om der er søgt om Kommissionens

godkendelse af kompensationsforanstaltningerne for flagermusene, hjejlen mv. og derved åbnes for retslige krav fra EU også efter evt. gennemførelse af planen (EC2007b). Civil klage til EU kommissionen kan bagudrettet stoppe projektet med krav om retablering. Krav om retablering kan i yderste konsekvens også ske på baggrund af miljøansvarsdirektivet 2004/35/EF.

Med hensyn til beskyttelsen af flagermus kan man risikere krav om at området pga. *Barbastella Barbastellus* udpeges til inddragelse i Natura 2000 når Natura 2000 netværket skal revideres – iverdigt snart. Endelig bør man være opmærksom på at virksomheder og arbejdspladser i et meget stort konsekvensområde som ikke kan fastlægges på forhånd, skal kunne overholde arbejdsmiljøloven og skal, under strafansvar og på mistanke, kunne dokumentere (ved støjmåling) at deres ansatte, eller ejeren selv, ikke udsættes for lavfrekvent støj over den nu fastsatte sundhedsmæssige værdi på 20 db på arbejdspladsen. Kommunen ses endvidere ikke at have fastlagt hvordan man mht. flagermus vil overvåge de væsentlige miljøpåvirkninger af planen til opfyldelse af miljøvurderingsloven, miljømålsloven mfl. ligesom det ikke ses at man har foretaget den lovpligtige indberetning af fundet af Bredøret flagermus med de konsekvenser for Natura 2000 netværket og plangrundlag som det kan få.

Da jeg ikke forventer at være klageberettiget i det danske system, regner jeg med at kunne springe direkte og straks til EU klage såfremt planen vedtages. De behandler klagen indenfor 12 måneder. Jeg henviser til den generelle klageformularen til EU som den ligger klar på nettet, her kan I se betingelserne. Klagebehandlingen vil iverdigt være gratis for alle parter.

Endelig vil jeg gerne notere at man lokalt nærmer sig de 1000 underskrifter imod projektet - navnlig at 98% af de lokale ikke ønsker møllerne gør indtryk. Derudover har Naturstyrelsen nu gjort indsigelse mod planerne. DN Vordingborg er samtidigt imod projektet, det samme er DOF. Begge organisationer er normalt for vindmøller, men mener at miljøkonsekvenserne ved disse store vindmøller i forhold til Møn's særlige økologiske værdier, er for alvorlige. Hertil kommer Professor i miljøret dr. Jur. Peter Pagh's notat som viser at projektet, på en hel del yderligere områder end dem Naturstyrelsen allerede er fremkommet med, er ulovligt.

Med venlig hilsen

Marie Hjort

Vagtbovej 5

4780 Stege